

ELŐSZÓ

A könyv, amelyet az olvasó kezébe tart, a Bezdán történetével foglalkozó helytörténeti munkánk harmadik kötete. A II. világháború utáni kilenc év eseményeinek ismertetésével, a 6500 lakosú, 80%-ban magyar és 15%-ban német nemzetiségű község legdrámaibb korszakát tárjuk az olvasó elé. Erről már több szerző említést tett munkájában, például Milenko Beljanski (*Hronika o narodnooslobodilačkom ratu u Somboru i okolini 1941-1944*, magyarul: *A népfelszabadító háború krónikája Zomborban és környékén 1941-1944*, Sombor, 1969.), Cseres Tibor (*Vérbosszú Bácskában*, Budapest, 1991.), Matuska Márton (*A megtorlás napjai, Újvidék*, 1991.), Mészáros Sándor (*Holtta nyilvánítva*, Budapest, 1995.) és dr. Aleksandar Kasaš (*Madjari u Vojvodini 1941-1946*), magyarul: *Magyarok Vajdaságban 1941-1946*, Novi Sad, 1996.). Méltányoljuk a szerzők igyekezetét, hogy — ki-ki a maga szemlélete és ismeretei alapján — az adott politikai körülmények között, megkísérelte ismertté tenni az utókor számára a katonai közigazgatás következményeit Bezdánban. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy munkáikban, részben érthető okokból, hiányos és pontatlan adatokat is találunk.

Könyvünkben felhasználtuk a napilapok idevonatkozó írásait, a Zombori Történelmi Levéltárban megtalálható és hozzáférhető okmányokat, valamint a szemtanúk és a túlélők visszaemlékezéseit. A már nyomtatásban megjelent egyes adatok ellenőrzésével igyekeztünk helyreigazítani a tévedéseket. Szándékosan kerültük az események minősítését. A tényeket kívántuk elmondani időrendi sorrendben és közérthetően. Az olvasóra bizzuk, hogy ezek alapján a lakosságot mélyen megrázó eseményekről, valamint a községben lejátszódó politikai, gazdasági és kulturális folyamatokról – amelyhez a kényszer munkatáborok, fogolytáborok, a német nemzetiségű lakosság vagyonának teljes kisajátítása, az ipari létesítmények államosítása, a község mezőgazdaságának kollektivizációja, a földmaximum 10 hektárra való lecsökkentése, az oktatás és a művelődési élet elsorvasz-

tása stb. tartozott — maga formáljon véleményt. Meggyőződésünk, ezt nem lesz nehéz megtennie. Már csak a negyvenhat-ötvenöt évi távlat miatt sem.

Véleményünket a legfontosabb történésekkel kapcsolatban, néhány gondolat erejéig az utószóban, és részben az első és a második rész bevezetőjében fejtjük ki. A közel múlt ilyen módon való feldolgozásával talán sikerül könyvünket időtállóvá tenni.

Kutatómunkánkat anyagilag támogatta az Illyés Közalapítvány Kuratóriuma.

A magyar államiság ezredik évfordulója alkalmából, e könyvünk megjelentetésével kívánunk hozzájárulni a vajdasági magyarság milleniumi ünnepi rendezvénysorozatához.

Bezdán, 1999. augusztusában

A szerzők